

2018

ÅRSRAPPORT

NUNATTA KATERSUGAASIVIA ALLAGAATEQARFIALU

INDHOLD

Forord	
FORMIDLING OG UDS STILLINGER.....	5
Opsatte særudstillinger	
Mythomoteurs	
Inunnik assiliineq/Portrætter	
Arkivets udstillingsvirksomhed	
Brochurer	
ØVRIG FORMIDLING.....	8
Hjemmeside	
Sociale medier	
Turistmedier	
Skoletjeneste	
Kulturnat 2018	
International Museumsdag 2018	
Børnenes dag	
Jobmesse	
Teaterforestilling	
PROJEKTER.....	12
REMAINS	
Alle tiders tøj i Grønland	
Musik og dans: Qilaatersorneq og kalattuut	
Projekt: Encounters	
Projekt: Byggeskik og kultur	
Projekt: Industriel kulturarv	
Projekt: Nordafar	
Projekt: Winter is Coming Project	
RESPONSE Project	
Arctic Vikings Archaeological Field School	
RECOMPLEX	
InterArctic	
Projekt: Klima og byggeskik i Grønland	
Ersersaaneq	
Andre projekter	
ARKÆOLOGISKE AKTIVITETER.....	20
Undersøgelser	
Formidling og synliggørelse	
REGISTRERING OG DOKUMENTATION.....	21
Registrering ved museet	
Registrering ved arkivet	
Fortegnelse over immaterielle emner	
IT-arkiver	
Færdiggjorte rapporter ved NKA	
Rapporter modtaget fra samarbejdspartnere	
NUNNIFFIIT – Det nationale online kulturminderegister	
Bogprojekt: The Archaeology of Greenland, A Reader	
Bygningsgennemgang i hele landet	
INDSAMLING OG SAMLINGER.....	25
Arkæologiske samling	
Tilgang til arkivets samlinger	
Erhvervelser, donationer og gaver	
Anskaffelse af kunst	

ANDRE ARRANGEMENTER OG MØDER.....	28
Nordiske fora og netværk	
Møder og konferencer	
BEVARING OG KONSERVERING.....	30
Konservering af museumsgenstande	
BYGNINGER OG MAGASINER.....	30
Museets magasiner	
Museets magasiner – og bevarings forhold	
Klimaovervågning	
Nyt inventar til magasiner	
Arkivets magasiner	
Tegningsarkivet	
Nye adgangsforbindelser	
FREDEDE BYGNINGER.....	35
Generelt	
Ilimanaq-projektet	
Andre	
ØVRIGE ADMINISTRATIVE SAGER.....	37
Høringer vedr. fredede og bevaringsværdige bygninger	
Høring om anden kulturarvsbeskyttelse samt underretning	
Arealansøgninger	
Tilsyn og konsulentvirksomhed	
Verdensarvsarbejde	
UNESCO-indstillinger	
Sekretariatsbetjening af Grønlands Museumsnævn	
Sekretariatsbetjening af Kulturarvsrådet	
ANDEN FORMIDLING.....	41
Udstillingsbesøgende	
Undervisning	
Presse o.a.	
Publikationer, artikler, editions, foredrag, oplæg m.v.	
Oplæg og foredrag	
REGNSKAB & BUDGET.....	44
Regnskab og budget	
PERSONALE.....	45
Medarbejdernes medlemskaber i diverse råd, nævn og udvalg	

Forord

Endnu et godt og spændende år er gået. Vi fik arbejdet os igennem og nåede i mål med flere projekter som vi i mange år har arbejdet os frem til. Det gælder arbejdet med ansøgningsmaterialet til Qilaatersorneq – Inuit drum dancing and singing – som vi indsendte mhp. at få på UNESCOs repræsentative liste over menneskehedens immaterielle kulturarv. Arbejdet med at forbinde alle vores permanente udstillinger blev langt om længe gennemført, da vi nu har bygget en ny terrasse som forbinder 3 af vores udstillingsbygninger. Undervejs var der mange udfordringer, men vi er ganske tilfreds med resultatet.

Nye og spændende opgave er kommet til i løbet af 2018. Med indskrivningen af Aasivissuit-Nipisat på UNESCOs verdensarvsliste er der endnu en gang kommet nye opgaver, ligesom det gjorde da Kujataa kom på listen det foregående år. Nunatta Katersugaasivia Allagaateqafialu skal som lovgivningen foreskriver være det første instans til at være på stederne, enten når der skal anlægges infrastrukturelle projekter eller der skal ske en oprydning af gamle anlæg. Det var således tilfældet med projekterne for lufthavnsanlæggelser i Nuuk og Ilulissat, samt tiltag for oprydning af forladte amerikanske baser i Ikkatteq og Marraq. I årsrapporten kan du læse mere om det, samt andre projekter som vi er i gang med.

Udover museets og arkivets mange aktiviteter kan du i årsrapporten læse om NKAs mangefacetterede formidlingsvirksomhed i form af nyopsatte særudstillinger, nye brochurer, rapporter, foredrag og oplæg, artikler og undervisningsvirksomhed. God læselyst!

Daniel Thorleifsen
Direktør

FORMIDLING OG UDSILLINGER

Opsatte særudstillinger

Mythomoteurs

20. juni 2018 – 5. november 2018

Udstillingen viste designs udført af grønlandske designere gennem det sidste årti med inspiration af motiver fra den grønlandske kultur.

Inunnik assiliineq / Portrætter

20. november 2018 -

Udstillingen viser et udsnit af NKAs kunstsamling. Portrætterne viser en udvikling i hvordan man i Grønland så sig selv og andre, først fra et antropologisk synspunkt - hvor portrætterne nærmest kan fungere som pasbilleder, til et moderne - hvor portrætterne udtrykker følelser og ikke nødvendigvis er naturtro gengivelser af den portrætterede.

Arkivets udstillingsvirksomhed

Arkivet har i 2018 anskaffet to udstillingsmontrer og har løbende haft små udstillinger i Ilimmarfik nær arkivets hovedindgang. I løbet af året har følgende udstillinger med arkivalier fra samlingerne været opsat:

- Robert Petersen 90 år (i samarbejde med Ilisimatusarfiks markering af dagen)
- Jørgen Brønlund
- Erfalasorput – det grønlandske flag
- Ole Brandt 100 år (i samarbejde med Groenlandicas markering af dagen).

Brochurer

Nunatta Katersugaasivia, Grønlands nationalmuseum, gennemførte i perioden 2008-2013 en fuldstændig fornyelse i udstillingerne, som både belyser den fjerne og den nære fortid. Der var en række overordnede principper at tage stilling til inden drøftelserne af nye udstillinger. Teksten på plancherne skulle affattes på grønlandsk og engelsk. For det dansksprogede publikum skulle teksterne udgives i et særskilt hæfte, som man kan gå med i hånden i udstillingerne. Eftersom hæftet har været meget nyttigt valgte vi at udgive den i bogform tillige med en grønlandsk og en engelsk version. I disse brochurer præsenterer vi det meste af teksten i 6 af udstillingerne.

I 2018 udkom således rigt illustrerede brochurer på grønlandsk: Katersat oqalutuarput (80 s.), på dansk: Genstande fortæller historien (72 s.) og på engelsk: Fragments of history (72 s.).

ØVRIG FORMIDLING

Hjemmeside

Der arbejdes konstant på at forbedre hjemmesiden, både mht. brugeroplevelser og formidlingsgreb. Undersiderne bliver rettet til løbende, som det er nødvendigt og informationen bliver gennemset undervejs.

Det store tiltag i 2018 har været at få store dele af siden oversat til engelsk, både af hensyn til samarbejdspartnere og ikke mindst turister.

På arkivet der i løbet året sideløbende scannet udvalgte arkivalier til tilgængeliggørelse på nettet samt arbejdet med den nye portal til NKAs digitaliserede fotos og arkivalier qangadooq.gl. Arbejdet foregik med henblik på at offentliggøre portalen til Kulturnatten 2019.

Sociale medier

De sociale medier har gjort det muligt, i et endnu større omfang end tidligere, at eksponere museets arbejde på flere felter og samtidig holde en tæt kontakt med NKA's brugere.

På museet har det så vidt muligt været et opslag om ugen på ét af museets tre social medie flader: Facebook, Instagram eller LinkedIn. Opslagene er af oplysende og formidlende karakter, som skal indvie brugere og følgere i museets arbejde, med særlig fokus på det arbejde, der ikke er synligt for befolkningen i dagligdagen.

I sidste halvdel af året blev dele af denne indsats dog skåret midlertidigt ned, da formidlingsinspektøren gik på barsel.

Arkivet har i 2018 fortsat sin regelmæssige formidling via Facebook og i julemåneden med kalender med arkivnissen. Facebook bruges både til at fortælle om arkivets samlinger og daglige arbejde samt til at gøre opmærksom på begivenheder og digitalt tilgængelige arkiver.

Turistmedier

Det koncentrerede arbejde med turistmedierne har forbedret museets mulighed for at kommunikerer og formidle museet til de uden- og indenlandske turister der kommer til museet.

I 2018 er arbejdet med disse forskellige medier derfor fortsat ufortrødent.

Skoletjeneste

De første undervisningstilbud er nu blevet testet og rettet til. Efter erfaringsudveksling med byens folkeskoler og Nuuk Kunstmuseum er det blevet besluttet at undervisningstilbuddene skal skæres yderligere til og i højere grad omhandle opgaver, som underviserne selv kan gå til vha. lærevejledninger.

Kulturnat 2018

Kulturnatten 2018 gav museets besøgende mulighed for at komme med "bag kulisserne" i museets arbejde, løse opgaver og lære om søfart.

I samarbejde med arkivet og Nuuk Kunstmuseum var der udarbejdet et konkurrencehæfte, som gav de besøgende mulighed for at løse opgaver af forskellig art og at lære om skibsfart med en helt særlig logbog. Konkurrencen tog udgangspunkt i Umiarsuit-udstillingen på Nuuk Kunstmuseum, som er udarbejdet i samarbejde med arkivet og førte brugerne rundt til alle tre institutioner ved hjælp af et kort.

Arkivet havde en lille udstilling om M/S Hans Hedtoft, digital udstilling af skibsgæstebøger samt en børnekonkurrence hvor der skulle findes svar i arkivæskerne. Arrangementet fandt sted i Ilimmarfik som var godt besøgt hele aftenen.

International Museumsdag 2018

Temaet for ICOMs årlige internationale museumsdag var forbindelser. En mini-udstilling blev opsat på museet, hvor NKAs mange nationale og internationale forbindelser var beskrevet.

Derudover var udstillingen ledsaget af en som afspillede en film: Jordkloden der kørte om sin akse med alle organisationens samarbejdspartnere markeret.

Børnenes dag

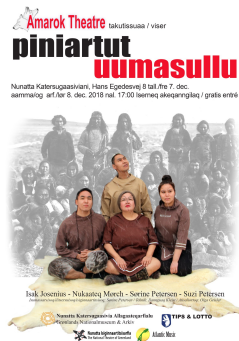
1. juni afholdte museet et lille event i anledningen af den internationale børnedag. Børn og barnlige sjæle havde mulighed for at tage på museet og designe deres egne t-shirts med udgangspunkt i inspiration fra museets udstillinger. Eventet var sponsoreret af Panduro og Arctic Import

Jobmesse

Den 13. april 2018 afholdt studenterforeningen ILI ILI Nuuks første jobmesse for studerende på Ilimmarfik.

Tiltaget blev meget populært, både for de studerende og de virksomheder der deltog. Både museet og arkivet var stærk repræsenteret og dagen var en succes.

Teaterforestilling

I dagene 4.-8. december afvikledes en teaterforestilling ved NKA med navnet: Piniartut uumasullu ved Amarok Theatre, Sørine Petersen. I de første dage var der forestilling for GU elever og andre lærerinstitutioner i Nuuk. I dagene 7.- 8. december var der forestilling for alle.

PROJEKTER

REMAINS

REMAINS Projektet - finansieret af Velux Fonden - der identificerer og kvantificerer nuværende og fremtidige trusler imod Grønlands fortidsminder og fysiske kulturarv skulle have været afsluttet i 2018, men på grund af overskydende midler har det været muligt at fortsætte projektet ind i første semester 2019. Feltarbejdet blev dog afsluttet i August 2018 med indsamling af elektroniske dataloggere og andet måleudstyr. Således mangler i 2019 kun den endelige afrapportering fra projektet, samt de videnskabelige publikationer, heraf med bidrag fra NKAs involverede arkæologiske inspektører. Produkter fra projektet indbefatter også en ny - i fremtiden app-baseret - protokol til registrering af kulturhistoriske lokaliteter og deres trusselsniveau, samt en tentativ GIS-model til regional vurdering af trussels-niveau. Velux Fonden har givet udsagn om, at man gerne så at der blev søgt til et opfølgende projekt, hvilket overvejes med NKAs samarbejdspartnere - og projekt-ejerne - fra Danmarks Nationalmuseum.

Alle tiders tøj i Grønland

I forbindelse med udarbejdelse af bog om NKA's tøjsamling med arbejdstitlen "Alle tiders tøj" deltog Aviâja Rosing Jakobsen på ICC's generalforsamling i juli måned 2018, som foregik i Utqiagvik/Barrow, Alaska. Her mødtes hun med sibiriske (Chukchi) Inuit med henblik på en identificering af sibiriske skindbroderier, der er nærmest identiske med østgrønlandske skindbroderier. Resultatet af mødet gav ikke det forventede resultat og det bliver nødvendigt at undersøge oprindelsen af de sibiriske skindbroderier et andet sted også, da informanter fra Chukchi mente at skindbroderierne oprindeligt kommer fra Koryak. Mulighed for at finde noget om skindbroderier fra Koryak kan findes i de sibiriske samlinger på Smithsonian Institute i Washington DC, USA, da undersøgelse af internetfotos fra Kunstkamera, Sankt Petersborg museum, ikke gav noget resultat.

Musik og dans: Qilaatersorneq og kalattuut

I starten af 2018 blev al dokumentation og historiske projekter omkring Qilaatersorneq gennemgået og behandlet resulterende i en ansøgning om at få Qilaatersorneq - Inuit drum dancing and singing på UNESCOs Repræsentative Liste over Menneskehedens Immaterielle Kulturarv. Ansøgningen blev accepteret af den danske kulturminister til indsendelse i år 2020.

I foråret 2018 blev mulighederne undersøgt for at indgå et projekt om Kalattuut med Andreas Otte, men da han blev nødsaget til at flytte til Danmark, blev projektet sat i bero.

Projekt: Encounters

Encounters som samlet projekt er opgivet efter nogle af delprojekterne omformuleret og optaget i det fælles forskningsprogram 'Activating Arctic Heritage' (sammen med Nationalmuseet) som forventes igangsat i 2019.

Projekt: Byggeskik og kultur. Det særligt grønlandske i grønlandsk arkitektur

Tørvehusenes udvikling har forskellige regionale særpræg alt efter deres geografiske beliggenhed og adgangen til nye materialemuligheder fra Europa. De traditionelle tørvemurshuse varierer fra enkeltboliger til langhuse (flerfamiliehuse) og alle bygningstyper er karakteriseret af en fælles materialeholdning. I

enkelte områder er byggeskikken tæt knyttet til lokale byggematerialer og siden udviklet og tilpasset de særlige landskabelige og klimatiske forhold. Stenene til tørvemurshuse kan variere fra sted til sted og fra bygning til bygning.

Den byggetekniske udvikling indenfor tørvemurshusene har i høj grad været præget af at husene blev helårsboliger og adgangen til nye byggematerialer. De tidlige tørvemurshuse er opført i relativt få og enkle materialer, der kunne skaffes lokalt. Disse traditionelle byggematerialer udmærker sig ved at byggeteknikken har været brugt i mange generationer og fungerede hovedsagligt som vinterbolig. Om foråret inden man drog på fangstrejser blev taget nedtaget og boligen blev udluftet godt igennem og blev genindtaget inden vinteren med nyt tag og udluftet bolig. Fra midten af 1800-tallet kom vinduer med glas og husgangen blev afløst af et højere vindfang. Tørvemursvæggene blev nu foret indvendigt med brædder og evt. med tørret tang som isolering og gulvet beklædt med brædder og siden fik huset et saddeltag eller høj tagrejsning. Missionens og handelens indmarch har gradvis ændret og præget byggeskikken og ikke mindst af tidens internationale arkitekturstrømninger især fra slutningen af 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet. Phillip Rosendahl som var landsfoged i Nordgrønland har arbejdet en del med et selvbyggerhus som er et kombineret træhus og et tørvemurshus i slutningen af 1930. Han skriver at alle finder tørvemurshuse som de luneste og billigste. Han har i 23 år fulgt den traditionelle byggeskik og desuden nærstuderet hvordan man bygger med tørv på Island, Færøerne og Hebriderne. Selvbyggerprojektet kuldsejlede desværre pga. 2. verdenskrig og han var forhindret til at komme tilbage og følge projektet op. Ønsket om lysere og varmere boliger gjorde at man tiden derefter efterlignede de europæiske huse uden at skele til materialernes indbyrdes evne til at arbejde sammen. Kombinationen med tørv og træ som byggemateriale var ikke noget man havde erfaringer med og den grønlandske byggeskik starter en ny epoke med nye udfordringer som er grundlæggende helt anderledes fra det oprindelige.

Projektet er på sin nuværende stadi i gang med at kortlægge de regionale forskelle og byggeteknikker.

Projekt: Industriel kulturarv

NKA har tilsluttet sig TICCIH (The International Committee on the Conservation of Industrial Heritage) i 2018 og vil fremadrettet sikre at også historisk viden og materielle efterladenskaber efter industri og militær i Grønland, også bliver – så vidt muligt -indsamlet og formidlet.

Projekt: Nordafar

Projektet har ligget stille da der fortsat afventes en afklaring omkring de anbefalinger som den færøske kulturarvsstyrelse har afgivet til de færøske og grønlandske landsstyrelser vedr. oprydningen af området.

Projekt: Winter is Coming Project

Postdoc projektet - finansieret af Det Frie Forskningsråd - går ind i sin afsluttende fase, idet der kun er ca. et år tilbage af projektet. De sidste feltarbejder indbefatter en mindre rekognoscering i Sydgrønland juli 2019, samt i Nuuk fjorden i august, imens den sidste del af projektet er rettet imod afrapportering og publikation. Der er i løbet af 2018 udarbejdet en artikel til Arctic Anthropology, som forventes publiceret i 2019.

RESPONSE Project

Der er søgt ca. 8 millioner ved National Science Foundation - baseret ved City University of New York - til dette internationale forskningsprojekt, der udføres indenfor forskerkooperativet North Atlantic Biocultural Organization (NABO) og har fokus på truede lokaliteter fra nordbotiden, Thule kultur og Herrnhut-missionen i Sydgrønland. Med udgangen af 2018 gik NSF ansøgningen videre til endelig vurdering, men vi afventer stadig endeligt svar på ansøgningen.

Arctic Vikings Archaeological Field School

The Greenland National Museum and Archives hosted the Institute of Field Research (IFR) sponsored Arctic Vikings Field School, an international training course in archaeological field methods from 30 June to 31 July 2018. Three international students and four Greenlandic students were accepted into the Arctic Viking Field School program in 2018. IFR students were all undergraduates representing universities in Denmark, Iceland and the United States. Greenlandic students were from Ilisimatusarfik, and part of the Kultur- & Samfundshistorie bachelor's degree program in the Social Sciences. There were no pre-requisites for participation in the field school. Students were selected based on a combination of academic merit, letters of recommendation and a strong personal essay. Tuition for IFR students in 2018 was significantly reduced through the creation of the Connie Downing Scholarship.

The main focus of the archaeological investigation was centered at NKAH-5500, a newly discovered Norse farm in the Vatnahverfi region within one of the component areas of the Kujataa UNESCO property in South Greenland. Significant accomplishments of the 2018 fieldwork include: (1) the discovery and documentation of several previously unrecorded ancient Norse and Inuit features in the vicinity of NKAH 5500; (2) a high-resolution areal mapping of the site; (3) systematic sub-surface probing of the site to identify the core area of the midden; (4) the opening of three test trenches; and (4) recovery of several hundred bone, metal and wood artifacts. One particularly significant result of the work was confirming that preservation at NKAH 5000 was extremely high—both metal and bone were identified as possessing very good to excellent preservation at the site. At the same time, wood preservation was observed to be very poor with very few wood artifacts recovered during excavations.

Students contributions to the field campaign included feature registration, collecting GPS/dGPS waypoints, taking photos, feature sketches, plan maps and

profiles, areal drone photos, artifact processing, as well as providing much of the heavy labor necessitated for transporting equipment, digging, sifting soil and backfilling trenches. Students also actively interacted with local families and visitors to NKAH 5500 creating a bridge between the field school and the community by providing a welcoming atmosphere and sharing information about the work they were performing. All students were actively engaged in the day-to-day responsibilities of camp life; preparing meals, digging latrines, fetching water, etc.

Dissemination of the field school activities are on-going but a few major highlights are included here:

- While in the field, a German film crew visited the site capturing lots of images of the work being performed by the students. This documentary film being produced is directed by German archaeologist, Dr. Natacha Mehler about the Norse in the North Atlantic and expected to air on German Public Television sometime between 2019-2020
- On 27-28 August 2018, the National Science Foundation hosted a seminar on increased Greenlandic-US research collaboration and the opportunity was taken by Hans Harmsen and Christian Koch Madsen to discuss some of the summer's field work in a 10-minute public presentation in Nuuk's cultural center, Katuaq
- Harmsen will contribute a paper on activities of the Arctic Vikings Field School as they relate to climate change and the loss of archaeological resources in Greenland at the upcoming Society For American Archaeology's 84th Annual Meeting in Albuquerque, New Mexico, April 10-14.

RECOMPLEX

Det spanske forskningsprojekt under ledelse af Dr. David Moreno Mateos, Basque Centre for Climate Change, Spanien, undersøger rater og omfang af arktiske biotopers gendannelser efter menneskelige forstyrrelser ved at fokusere på forladte nordbogårde i Nuuk fjorden. Projektet blev ikke finansieret i den form, men der er i efteråret 2018 kommet midler til et mindre forprojekt i 2019. NKA fungerer

stadig som sparringspartner og vejleder i forhold til kulturhistoriske problemstillinger til projektet.

InterArctic

Et fransk baseret forskningsprojekt med bevilling fra det nationale franske forskningsråd under ledelse af Dr. David Gremillet, Centre d'Ecologie Fonctionnelle et Evolutive, Frankrig, der undersøger komplekse dynamikker og miljøinteraktioner imellem samfund og klimaforandringer i Arktis over de sidste 1000 år. NKA (C.K. Madsen) bidrager til projektet som rådgivende, forskende og publicerende samarbejdspartner. Feltarbejdet blev afsluttet i 2018 og 2019 skal man publicere resultaterne.

Projekt: Klima og byggeskik i Grønland – Udbredelsen af aggressive træsvampe i grønlandske kulturhistoriske bygninger

Der er i 2018 indsamlet træprøver fra Qasigiannguit B-4 og Aasiaat B-24 og B-26 og prøverne har ikke vist tegn på angreb af denne specielle type træsvamp og indsamlingen fortsætter og der vil især være fokus på områder med aktuelle permafrost-afsmeltninger.

Ersersaaneq

Ersersaaneq er et pilot projekt som skal digitalisere og formidle i 3D af dele af Gustav Holms indsamlede etnografiske genstande i Østgrønland ca. år 1885. Samlingen bliver kurateret af Nationalmuseer i USA, Danmark, Norge og Grønland. Ersersaaneq har i 2018 haft fokus på at fotografere Grønlands Nationalmuseums egen østgrønlandske samling og fotografere en del af den udenlandske samling.

Deltagerne i projektet er Malu Rohmann Fleischer, Randi Sørensen og Michael Nielsen.

Malu Rohmann Fleischer og Michael Nielsen var i december på besøg hos Smithsonian Institution i Washington DC for at tage fotografier af 26 genstande som i 2019 skal igennem et photogrammetri-program for at blive lavet om til 3D. Rejsen var betalt af Tips og Lottomidlerne som administreres af Grønlands Selvstyre. Ersersaaneq har også haft fokus på formidlingshjemmesiden Mukurtu og har nu fået den installeret så den er klar til at blive taget i brug.

Andre projekter

The Arctic Drum

Kulturhistorisk forskningsprojekt omhandlende den arktiske tromme. Projektet er et samarbejde mellem Kirstine Eiby Møller og Prof. Christopher Wolff fra State University of New York. Målsætningen er at afdække trommens kulturelle betydning samt undersøge variationer i brugen af trommen fra Grønland over Canada og Alaska til Sibirien. I 2018 indledtes projektet med en undersøgelse af rammetrommens historie under kolonitidens Grønland.

ARKÆOLOGISKE AKTIVITETER

Undersøgelser

Verdensarvsområdet Kujataa 2018: Her blev foretaget to mindre rekognosceringer i forbindelse med anlæggelse af nye grusvejsforløb omkring fåreholdergårdene. Begge rekognosceringer blev afrapporteret i september 2018.

Moriusaq: I løbet af 3 uger i juli 2018 foretog NKA en rekognoscering ved Moriusaq i forbindelse med fremtidige planer om mineraludvinding fra hævede strandterrasser. Feltarbejdet blev afrapporteret med anbefalinger og indstillinger i forhold til kulturhistoriske interesser i oktober 2018.

Ilulissat 2018: I september 2018 blev der på foranledning, og bekostet, af Kalaallit Airports af NKA udført en nødudgravning af et gravfelt fra den sene Thule kultur nord for Ilulissat, hvor den nye landingsbane er projekteret. Udgravningen blev ledet af Jens Fogh Jensen og udført i samarbejde med eksperter i human antropologi fra Retsmedicinsk Institut ved Københavns Universitet. Udgravningen blev tilfredsstillende udført og afsluttet. Der blev februar 2019 afleveret en foreløbig orientering omkring udgravningen ved Jens Fogh Jensen, men den endelige afrapportering er igangværende og forventes afsluttet med udgangen af april 2019. Der blev for øvrigt under feltarbejdet fundet et nyt, uregistreret gravfelt som tænkes udgravet i 2019.

Ikkatteq 2018: På foranledning af Styregruppen for oprydning af de amerikanske baser i Grønland foretog NKA i slutningen af september 2018 en 5 dages arkæologisk besigtigelse og dokumentation af basen ved Ikkatteq i Østgrønland i samarbejde med Kommuneqarfik Sermersooq. Feltarbejdet blev afrapporteret med anbefalinger i forhold til kulturhistoriske interesser i november 2018.

Formidling og synliggørelse

Der arbejdedes i 2018 med et nyskilttningsprojekt af 5 key sites i verdensarvsområde Kujataa. En nyt, nationalt skiltekoncept udvikledes af NKAs daværende arkitekt Søren Bak Andersen. Dog blev skiltene ikke opsat i 2018, da de ikke kunne nå at blive færdigproducerede. Skiltene forventes opstillet i 2019.

Ruinpleje i Kujataa: over 14 dage i juli 2018 fik NKA - trods uforudseelige forsinkelser - udført et mindre restaureringsprojekt ved Henrik Høier og Jacob Bovin i verdensarvsområdet Kujataa. Ved Hvalsø blev soigneret efter 2015 restaureringsarbejdet, samt repareret mindre nedstyrtninger, imens man ved Igaliku Kujalleq fik genetableret ruiner eroderet af får. Afrapportering fra restaureringsarbejdet afventer endnu. Græsslåning på ruinerne ved Igaliku og Qassiarsuk blev i 2018 foretaget af lokale på vegne af site manager Alibak Hard, men med NKAs materiel.

REGISTRERING OG DOKUMENTATION

Registrering ved museet

79 genstandsnumre er blevet registreret i 2018. Genstandsnumrene er primært fotografier, Grønlandsk design af tøj, keramik og glas samt historisk etnografiske genstande fra Inuit kulturen. Indsamlingen bar i 2018 præg af særudstillingen om Grønlandsk design hvor der blev indkøbt genstande til formålet. De resterende genstande er primært gaver og indkøbt kunst til kunstsamlingen.

Registrering ved arkivet

Da vi stadig venter på at kunne ibrugtage det nye registreringssystem SARA, er indsatsen med systematisk registrering af både ældre og nyindkomne arkiver i Excel fortsat. Det har foreløbigt lettet søgningen i de ældre samlinger betydeligt.

Fortegnelse over immaterielle emner

Fortegnelsen over Grønlands immaterielle kulturarv er under løbende udvikling. I 2018 påbegyndtes en opdatering af udvalgte elementers indhold, således at fortegnelsen følger UNESCOs anbefalinger. I 2018 blev der i særdeleshed arbejdet med Qilaatersorneq, og det omfattende arbejde med dokumentation af hundeslædekørsel, kajaksejls og -fangst blev påbegyndt.

Alle fortegnelsestekster blev oversat til engelsk, så nu forefindes alle tekster på tre sprog og kan tilgås på nka.gl.

IT-arkiver

Hovedfokus for arbejdet med IT-arkivering har igen i år været at få afleveret data fra Selvstyrets gamle Captia-system, og dette projekt blev stort set bragt til ende i årets løb. Dataene fra systemet blev konverteret, og afleveret til arkivet. Den endelige godkendelse af afleveringens kvalitet fra Rigsarkivet er dog endnu ikke modtaget.

Derudover er projektet med at få afleveret Sundhedsvæsnets Æskulap også så småt ved at komme i gang. Projektet er blevet forsinket, fordi leverandøren ikke tidligere har lavet en aflevering, og derfor havde brug for lidt tid til at orientere sig i bestemmelser m.v., men nu er der lavet en udvælgelse af hvad der skal gemmes fra systemet, og det forventes at det egentlige konverteringsarbejde snart kan gå i gang.

Der er indgået aftale med KANUKOKA om aflevering af deres ESDH-system, SBSYS, men da leverandøren har travlt, er projektet udskudt til henimod slutningen af 2019.

En længerevarende sag omkring kassation af indscannede patientsager fandt endelig sin afslutning det forgangne år. Det er nu aftalt med Sundhedsledelsen af gamle, fysiske patientjournaler, som er indscannet i patientjournalssystemet Cosmic kan kasseres.

Arkivet har vejledt repræsentanter for Departementet for Uddannelse, Kultur og Kirke i forbindelse med at de skal finde en digital arkiveringsløsning til uddannelsesinstitutionerne.

Grønlands Nationalarkiv har været i kontakt med Digitaliseringsstyrelsen vedrørende en uhensigtsmæssig brug af Selvstyrets ESDH-system. Der er igangsat en dialog om hvordan man i fremtiden kan sikre at de ellers udmærkede principper i Selvstyrets journalinstruks og arkiveringsvejledninger og også udmøntes i en fornuftig praksis hos medarbejderne.

Der har i årets løb været enkelte henvendelser fra Selvstyret angående opdateringer af deres journalplan.

Færdiggjorte rapporter ved NKA

Fleischer, Malu Rohman, Johansen, Randi Sørensen & Nielsen, Michael 2018. Er-sersaaneq - creating knowledge through images: Rapport fra studietur til Smithsonian Institution, Washington, december 2018.

Harmsen, H., Myrup, M. & Lange, H. 2018. Survey Report of Ikkatteq, Bluie East 2 (BE-2), Sermersooq Municipality, East Greenland. Nuuk: Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu.

Madsen, Christian Koch 2018. Rapport om besigtigelse af grusvejsforløb fra Kangerlua imod Qassiarsuk, lørdag d. 23. juni 2018. Nuuk: Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu.

Madsen, Christian Koch 2018. Rapport om besigtigelse af nye markarealer ved Tatsip Ataa, søndag d. 15. juli 2018. Nuuk: Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu.

Myrup, Mikkel 2018. Moriusaq Archaeological Survey. Nuuk: Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu.

Rapporter modtaget fra samarbejdspartnere

- Belle, S., Millet, L., Rius, D. & Roy, N. 2018. Fieldwork report. Permit n° 2018-03 Lake coring and monitoring in Nuup Kangerlua (Kapisillit) and Kangerlussuaq. Chrono-Environment lab/University of Franche-Comté/ Swedish University of Agricultural Sciences, Uppsala
- Gauthier, E., Bichet, V. & Richard, H. 2018. Fieldwork report. Permit n° 2018-04 Palaeoenvironmental investigation and archaeological survey at Cap Höegh (Liverpool land) and Ittoqqortoormiit. University of Franche-Comté
- Hollesen, J. et al. 2018. REMAINS 2018 årsrapport til Velux Fonden. København: Nationalmuseet.

NUNNIFFIIT – Det nationale online kulturminderegister

Nunniffiit tilgås via URL'en <http://nunniffiit.natmus.gl/>. I 2018 er der foretaget justeringer og tilføjelser af en del af platformens funktionaliteter. Arbejdet med at få "renset" sprog og formuleringer samt oversat til engelsk i fritekstfelter er fortsat og omtrent halvdelen af kulturminderegisterets ca. 5600 lokaliteter har fået ny tekst.

Bogprojekt: The Archaeology of Greenland, A Reader

Vi er stadig i gang med dialog med Danmarks nationalmuseum for muligheden af et samarbejde om dette bogprojekt.

Bygningsgennemgang i hele landet

Den systematiske gennemgang af landets fredede og bevaringsværdige bygninger i samarbejde med Landsplanafdelingen indstilles foreløbig, idet der på nuværende tidspunkt ikke har været muligt at løse opgaven sammen. Indtil der findes en samlet plan for en gennemgribende gennemgang fortsætter NKA sin gennemgang af enkelte bygninger i forbindelse med andre opgaver og rejser i landet.

I 2018 er 3 bygninger værdiregistreret og gennemgået for deres kulturhistoriske-, arkitektoniske og miljømæssige værdi.

De 3 bygninger er:

- Fiskepakhuse i Nanortalik, B-10 og B-11
- Henrik Lunds Hus i Narsaq, B-434

INDSAMLING OG SAMLINGER

Arkæologiske samling

1 semester 2018: Eirik Haug Røe, Ph.D studerende ved Groningen Universitet, Holland, besøgte museet for at kigge på Palæo-inuitiske genstande.

September-oktober 2018: Lisabet Guðmundsdóttir og Guðrún Alda Gísladóttir fik adgang til at analysere nyudgravede nordbogenstande i forbindelse med deres Sticks and stones project, (Ph.D- og postdoc projekt).

Foråret 2018: 20 prøver af norrøne hvalbens og hvalbardegenstande fra henholdsvis GUS, V48, V51 og V54 sendt til Brenna Frasier, Saint Mary's University (Canada), Biology Department til aDNA-analyse. Prøverne, samt resultater, blev returneret i efteråret 2018.

December 2018: tilladelse givet fra NKA til Marie Louise Schellerup Jørskov, Restmedicinsk Institut, Københavns Universitet, til udtagelse af tandprøver fra 32 Inuit individer fra Thule kulturen i forbindelse med projektet The Genetic and Immunological Impact of European Contact on Indigenous North Americans and Greenlandic Inuit.

Tilgang til arkivets samlinger

Kommune Kujalleq, Nanortalik Skole, Nuup Kommunea, Det grønlandske hus i Odense, MISI Avannaa, Narsaq Museum, Grønlands Repræsentation i København, GUX Nuuk, Maniitsoq Sundhedscenter, Grønlands Hjemmestyre/Selvstyre (samtlige direktorater - digitalt), Ilulissat Præstegæld, Socialdirektoratet, Tasiilaq Skole, Ittoqqortoormiit Skole, Ittoqqortoormiit Kommunea.

Der er i 2018 tilgået arkiver/arkivalier til følgende private arkiver:

KANUKOKA, Grønlands Arbejdsgiverforening, APK, Henriette Rasmussen, John Lynge og Jens Peter Bonde.

Erhvervelser, donationer og gaver

Østgrønlandsk perlekæde m. omsmeltede patroner, ca. 1920'erne, Tasiilaq (Ammassalik).

Negativer af fotos taget i Tasiilaq (Ammassalik) i 1930'erne af præst Peter Rosing. Negativerne er en donation til NKA.

1 rød kjole, og 4 sæt aluminiumskageforme m. grønlandske motiver, alle fra 2016, Nuuk. Købt af producent Rikke Christensen, RC Design. Genstandene er købt til NKA's samling af grønlandsk design, samt til brug i særudstillingen: Grønlandsk design.

2 glas fyrfadsstager og 1 par hjemmestrikkede sokker til børn, m. grønlandske motiver, 2018, Nuuk. Genstandene er købt til NKA's samling af grønlandsk design, samt til brug i særudstillingen: Grønlandsk design.

En lille købmandsvægt m. lodder i jern, ca. 1843, Danmark. Købt over nettet til brug i en del af omorganisering af den permanente udstilling: Kolonihandel og økonomi.

1 par muffedisser m. grønlandske motiver, 2018, Nuuk. Ovenstående genstande er købt til NKA's samling af grønlandsk design, samt til brug i særudstillingen: Grønlandsk design.

1 pudebetræk m. grønlandske motiver, 2018. Produceret i Canada. Designet af Elisa Maria O. Motzfeldt, Kangerlua, Narsaq. Genstanden er købt til NKA's samling af grønlandsk design, samt til særudstillingen: Grønlandsk design.

1 pengepung af sælskind, 1980'erne, design: "Eskimo Pels", Narsaq.

1 brilleetui af sælskind, 1980'erne, design: "Eskimo Pels", Narsaq. Genstandene er købt til NKA's samling af grønlandsk design.

Skindpose til riffel, Nuuk ca. 1970'-80'erne. Genstanden er doneret af Mersortarfik Kittat, Nuuk.

Anskaffelse af kunst

Kunstværker udført af Aka Høegh:

Titel: "Sikup nipaa", et kunstværk udfærdiget i 2004

Titel: "Piluta"

Titel: Pilutat

Titel: "Mobil", pastel I, et kunstværk udfærdiget i 2007

Titel: "Mobil", pastel VI, et kunstværk udfærdiget i 2007

Titel: "Aasami unnuaq" oliemaleri fra 2012

Titel: "Ukiumi unnuaq", oliemaleri fra 2012

Kunstværker udført af Naja Abelsen:

12 kunstværker med motiver om inuit mytologi, dels originale tegninger og endelige form for færdigt tryk.

Kunstværker udført af Frederik Kristensen "Kunngi":

27 forskellige skitser udført af "Kunngi", samt værker med forskellige katalognummer, nr. 6, nr. 61 og nr. 67.

Kunstværk af Jessie Kleemann:

"Nuilarmiut Takisuut". Værket er syet af perler og har siden 2014 været udstillet i forskellige Vestnordiske lande med udstillingstitel: The Weather Diaries.

ANDRE ARRANGEMENTER OG MØDER

Nordiske fora og netværk

Arkivet deltager på fast basis i de Vestnordisk Arkivdage (hvert tredje år i skiftende lande) samt Nordiske Arkivdage (ligeledes hvert tredje år i skiftende lande). I 2018 afholdtes de Nordiske Arkivdage i Reykjavik, Island.

Direktøren deltog i møde for nordiske nationalmuseers direktører i Stockholm i dagene 22.- 24. august, hvor Nordiska Museet var vært. Temaet for årets direktørmøde var Nationalmuseer i förändring - omtag, nytänk och utmaningar. Her blev det slutteligt besluttet at næste års direktørmøde afholdes med Grønland som vært under temaet Nationalmuseer og den immaterielle kulturarv.

Møder og konferencer

NKA var vært for et seminar om nationale grønlandske natur- og kulturlevn afholdt ved Danmarks nationalmuseum d. 15. marts 2018. Her deltog Hans Lange, Mikkel Myrup og Daniel Thorleifsen fra NKA, hvor der også var deltagelse fra Danekræudvalget, Danefæudvalget og en række af medarbejdere ved Danmarks nationalmuseum og Statens Naturhistoriske Museum som beskæftiger sig med danefæ og danekræ.

Christian Koch Madsen deltog i Årsmøde ved Society of American Archaeologists 2018, Washington DC, med 2 papers og 1 symposium (discussant).

Alle arkivarer deltog i Nordiske Arkivdage, Reykjavik, maj 2018.

Alle arkivarer deltog i Arkivforeningens årskonference 'Koloni - rigsfællesskab - overherredømme – de nordatlantiske territorier i de danske arkiver', København, oktober 2018.

Kirstine Eiby Møller deltog i Canadian Archaeological Associations årlige konference, dette år i Winnipeg. På konferencen præsenterede KEM sammen med Prof. Christopher Wolff, SUNY, rammetrommens kulturhistorie, både arkæologisk og moderne, i Grønland og det øvrige arktis. Foredraget hed: "From Inngerutit to Erinarsuutit and Back: Drums and Transformation in Arctic North America and Greenland".

Kirstine Eiby Møller deltog desuden i IKA-samlingen i Troms, Norge, et nordisk netværk for fagfolk der arbejder med immateriel kulturarv. Til mødet holdte KEM et oplæg om hvordan Grønland arbejder med UNESCOs 2003-konvention om immateriel kulturarv.

Hans Harmsen:

- Harmsen, H., J. Hollesen, H. Matthiesen, B. Elberling, R. Fenger-Nielsen, E. Alexander Sherman Andersen and C. K. Madsen 2018. Climate change and the accelerated loss of organic deposits in West Greenland. CCSAR Session, "Burning Libraries: Environmental Impacts on Heritage and Science," SAA 83rd Annual Meeting, Washington D.C. 12 April 2018
- Way Forward: Identifying Knowledge Gaps in Nordic Arctic Research, Workshop 30-31 May 2018, Espoo, Finland. Sponsored by Swedish Polar Research Secretariat.

Aviâja Rosing Jakobsen:

- Brancheudvalget for Kalaallisuuliornermik Ilinniarfik 10.-11. marts 2018, Sisimiut.
- Museumsnævnsmøde 14.-18. maj 2018, Igaliku
- Observatør på ICC's generalforsamling 16.-19 juli 2018, Utqiagvik, Alaska

BEVARING OG KONSERVERING

Konservering af museumsgenstande

Der er i 2018 ikke foretaget nogen konserveringsindsats i forhold til museets kulturhistoriske- eller kunstgenstande.

BYGNINGER OG MAGASINER

Museets magasiner

B-81 (Qisuusivissuaq), Magasin VI:

Skindfartøjer, zoologi, geologi, arkæologiske prøver, større genstande fra nyere tid, særudstillings materialer, montrer, feltudstyr. Mm

B-1859 (Quersuaq), loft. Magasin III:

Arkæologiske samlinger

B-1860 (Aalisakkerivik), 1. & 2. sal Magasin V:

Dragt- og skindsamlinger

B-66 (Aamarsuaasivissuaq), 2. sal Magasin I:

Etnologi (Østgrønland, polareskimoer) og arkæologi

B-66 (Aamarsuaasivissuaq), 1. sal Magasin II:

Fladkunst og kunsthåndværk, etnologi, foto, mm

B-66 (Aamarsuaasivissuaq), 2. sal Magasin IV:

Kolonitid

Museets magasiner – og bevaringsforhold

Rapport af bevaringsafdelingen ved Danmarks Nationalmuseum af museets magasinforhold i året 2016, viser at opbevaringsforhold i forhold til temperatur og fugtighed i magasiner og udstillingsrum ikke er optimalt. Bevaringen af genstandene er betydeligt for især de skrøbelige genstande som fotos, papir og alt det organiske materiale. Rapporten viste et stort udsving i luftfugtighed i alle magasiner og udstillinger, dog i forskellig grad. Der har på Grønlands Nationalmuseum generelt i de sidste år været mangel på magasinfaciliteter. Der bliver indsamlet meget få genstande på grund af manglende plads.

Museet har brug for nye og relevante magasinforhold for at kunne bevare og udvide sin samling af kunst og kulturgenstande.

Klimaovervågning

Fra første marts 2018 indledte Grønlands Nationalmuseum egen overvågning af magasinernes klima. Formålet med klimaovervågningen er at registrere om der er udsving i temperatur og luftfugtighed gennem nat og dag eller gennem de forskellige årstider. Målet er at have et magasin som har et meget lavt eller ingen udsving i temperatur og stabil luftfugtighed på mellem 40 og 50%. Især organisk materiale og jern reagerer på udsvingene. Klimamåleren med mærket TinyTag måler temperatur og luftfugtighed ved hvert magasin med en registrering hver time året rundt.

Magasin 1. Repatriering + GUS, arkæologi, etnografika

Marts. Luftfugtighed 14,5-23%, Temperatur 11,2-15 grader

Juli. Luftfugtighed 36-48%, Temperatur 14,6-17,8 grader

Magasin 2 Kunst og etnografika

Februar. Luftfugtighed 8-12,6%, Temp. 14,8 – 15,8 grader

Juli. Luftfugtighed 35,5- 49.9%, Temp. 15,6-16,1 grader

Magasin 3 Arkæologi

Februar. Luftfugtighed 14,2-18%, Temp. 11,3 -15,6 grader

Juli. Luftfugtighed 37- 43,7%, Temp. 14,5 – 20,3 grader

Magasin 4 Moderne historie

Februar. Luftfugtighed 12-15,6%, Temp. 15,2 – 18 grader

Juli. Luftfugtighed 28,4-37,5%, Temp. 20,2 – 22,2 grader

Magasin 5 Dragtmagasin etage 1

Februar. Luftfugtighed 13,3-15,5%, Temp. 15 – 15,5 grader

Juli. Luftfugtighed 35,9-42%, Temp. 15,5 – 16,3 grader

Magasin 5 Dragtmagasin etage 2

Februar. Luftfugtighed 13-15,2%, Temp. 14,2 – 15,3 grader

Juli. Luftfugtighed 35,8-56,1%, Temp. 15,3 – 18,1 grader

Magasin 6 (sorte pakhus) Skindfartøjer, zoologi, geologi, arkæologiske prøver

Februar. Luftfugtighed 64,9-75,8%, Temp. -13,8 - -6,5 grader

Juli. Luftfugtighed 66,7- 74,7%, Temp. 5,1 – 17,4 grader

Foto Magasin Fotos, filmruller, glasnegativer

Feb. Luftfugtighed 9,2-14,9%, Temp. 15,3 – 15,8 grader

Juli. Luftfugtighed 34,6-48,1%, Temp. 15,8 – 16,5 grader

Klimatallene viser at der i de fleste magasiner er stabil temperatur på ca. 12-16 grader. Dog er der undtagelser hvor der bl.a. er et magasin hvor temperaturen gennem året veksler mellem minus 13,8 og plus 17,4. bygningen er den eneste som ikke er kunstigt opvarmet eller er afskærmet fra kontor eller udstillingsfaciliteter i samme bygning. Vedrørende luftfugtighed er der store udsving i alle magasiner

hvor det veksler mellem 8% til ca. 50%. Generelt er der for store perioder hvor luftfugtigheden er på under 40%. Genstandene tørrer ud og det store udsving i luftfugtighed hvert år gør at genstandene ændrer fylde.

Nyt inventar til magasiner

Der blev i 2018 ikke indkøbt nyt inventar til magasinerne.

Arkivets magasiner

Primo 2019 er der opbrugt ca. 5.055,56 hyldemeter. Der har dermed været en tilgang på ca. 108,04 meter i 2018, som er det samme som ca. 1272 arkivæsker.

Den samlede bestand omfatter også arkiver deponeret af de statslige myndigheder. I opgørelsen er ikke medtaget de arkivalier der pt. er placeret i det gamle Tegningsarkiv på Dr. Ingridvej samt, i udvalg, i Ilimmarfik. Disse vil blive inkluderet i den samlede opgørelse efter flytningen til det nye Tegningsarkiv i 2019.

Ilimmarfik-magasinerne samt byarkivets magasiner omfatter i alt hyldekapacitet på ca. 7500 hyldemeter fordelt på 6100 meter i Ilimmarfik og 1400 meter i byarkivet. Der modtages løbende henvendelser fra statslige myndigheder om muligheden for at deponere de store mængder arkivalier der ligger hos de statslige myndigheder i Grønland. Indtil en aftale om NKAs varetagelse af opgaver for de statslige myndigheder omkring deres arkiver foreligger, vil der, af pladshensyn, ikke kunne modtages flere deponeringer. Deponeringerne sker pt. uden betaling for brug af magasinplads og de ca. 2000 meter der stadig er til rådighed, må foreløbigt prioriteres til arkiverne fra de grønlandske myndigheder der er afleveringspligtige i henhold til den grønlandske arkivlov.

Der er i 2018 opsat nye klimadataloggere i alle magasiner i Ilimmarfik, bymagasin og der er indkøbt klimadatalogger til magasinerne i det nye tegningsarkiv. Fra og

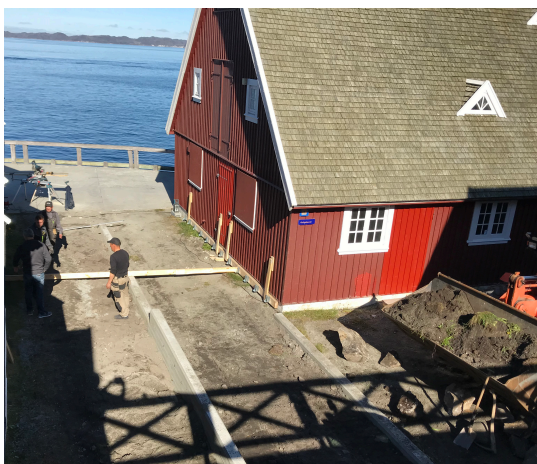
med udgangen af 2018 bliver der lavet kvartalsvise aflæsninger af de løbende temperatur- og fugtværdier i alle magasiner.

Tegningsarkivet

I løbet af sommeren 2018 gik istandsættelsen af den nye bygning til Tegningsarkivet på Paassaasivik i gang og ved udgangen af året manglede kun udbedring af fejl og mangler inden bygning kunne overdrages til NKA. Undervejs i processen blev det besluttet – efter anbefaling fra NKA – at brandsikre bygningen så meget som muligt ved installationen af et slukningsanlæg – ARS.

Nye adgangsforbindelser mellem Betonpakhus, Stenpakhus og Det røde pakhus

Projektet med en ny terrasse som forbinder Betonpakhuset med Stenpakhus og Det røde pakhus blev gennemført i løbet af sommer og efterår 2018 og blev færdiggjort december. En mindre del af projektet som består af isætning af nye glasdøre bag 4 portåbninger blev forinden opstart af bygningen af terrassen gennemført. Indgangen til B-1860: Det røde pakhus blevet flyttet til bygningens sydgavl for at tilgodese adgangsforholdene.

FREDEDE BYGNINGER

Generelt

Arbejdet med de fredede kulturhistoriske bygninger i hele landet er til tider udfordrende med hensyn til at kunne favne alle henvendelser og besvare dem på bedste faglig vis. Der er 259 fredede bygninger i hele landet, herunder 57 bygninger under Anden Kulturarvsbeskyttelse i Kommune Kujalleq og 11 Kulturhistoriske bygninger i Nordøstgrønland. Henvendelserne er typisk råd og vejledning i forbindelse med reparationer og istandsættelser på fredede bygninger, i det bygningsarbejderne skal udføres nænsomt så at det historiske ikke går tabt. Det giver også udfordringer for håndværkerne, idet de håndværksmæssige færdigheder som kræves i arbejdet med ældre bygninger fra 17-1800-tallet ikke er så almindeligt tilgængeligt blandt håndværkerne og desuden har landets byggevareforhandlere sjældent traditionelle byggematerialer i handelen. Disse forhold giver store udfordringer med at bevare og udvikle bygningskulturen i landet.

Der er 17 fredningssager i gang i hele landet. Bygningerne er beliggende i Nanortalik, Narsaq, Nuuk, Qasigiannnguit, Ilulissat og Qaanaaq, hvoraf 3 bygninger er kommet gennem fredningsværdiundersøgelserne.

Undersøgelserne knytter sig specifikt til den kulturhistoriske-, arkitektoniske- og miljømæssige værdi og NKA har beskrevet de bærende fredningsværdier og mangler den afsluttende offentlige høring før en endelig fredning.

Ilimanaq-projektet

Realdania By & Byg blev i 2018 tildelt Europakommissionens prestigefyldte kulturarvspris, Europa Nostra Prisen, for deres restaurering af Ilimanaq-husene fra 1700-tallet. Direktøren for NKA og Realdania By & Byg, samt arkitekten Frantz Frantzen deltog i prisoverrækkelsen i Berlin d. 21. juni. Formanden for Europa Nostra, Placido Domingo, lykønskede Realdania By & Byg for deres flotte arbejde

og sagde endvidere at vores kulturarv er langt mere end erindringen om vores fortid; det er nøglen til at forstå vores nutid og en ressource for vores fremtid. Den flotte kulturarvsplakette vil i 2019 blive sat op i bestyrerboligen B-807 i Ilimanaq.

Andre

Bygningsbevaringskursus

I juni afholdtes en 2 dages bygningsbevaringskursus i Qaqortoq Museum. Kurset blev vellykket og der var 20 deltagere fra forskellige virksomheder i byggebranchen og deltagere fra Kommune Kujalleq's planafdeling.

Deltagerne fulgte en teoretisk gennemgang om formiddagen omkring malerbehandling, puds- og kalkarbejder samt reparationer, istandsættelser og malerbehandling af sprossevinduer og eftermiddagen bruges til praktiske øvelser, hvor man lærer at blande, påføre og sikre bygningskulturarven på forskellige måder.

Nordøstgrønlandske hytter, stationer og anlæg

Danmarksminde "Villaen", Ørnereden på Ella Ø og Bass Rock Husene er alle blevet istandsat og er nu sikret for eftertiden.

NKA's nye Kulturarvsplakette

NKA har fået tilvirket plaketter i messing til montage på fredede bygninger og fortidsminder med inskriptionen Kalaallit Nunaanni Kulturikkut Kingornussat (Grønlandsk Kulturarv). Plaketten skal være med til at skabe begejstring og øge opmærksomheden på den grønlandske kulturarv.

ØVRIGE ADMINISTRATIVE SAGER

Høringer vedr. fredede og bevaringsværdige bygninger

I foråret blev vi af Departementet for kultur anmodet om at udtale os vedr. en færøske rapport udarbejdet af en arbejdsgruppe med vurdering af kulturhistoriske værdier i Nordafar i Færingehavn. NKA udtalte holdning til deres løsningsforslag som tilgodeså de kulturhistoriske interesser som knyttede sig til stedet.

Fredningssagen på Paul-Emilé Victors Hytte i Egi ved Ilulissat, Avannaata Kommunia har været i 3 måneders offentlige høring og de indkommende bemærkninger skal behandles før en endelig beslutning om fredning af ekspeditionshytten.

Fredningssagen på fiskepakhusene B-10 og B-11, Nanortalik, Kommune Kujalleq blev iværksat og skal i 3 måneders offentlige høring.

Høring om anden kulturarvsbeskyttelse samt underretning

Selvstyrets bekendtgørelse nr. 1 af 30. januar 2018 om anden kulturarvsbeskyttelse af et nærmere afgrænset område i Vestgrønland omkring Aasivissuit-Nipisat blev vedtaget uden kommentarer fra NKA og alle medlemmer af kulturarvsråd. Der har i 2018 ikke været andre aktive høringer om anden kulturarvsbeskyttelse.

Arealansøgninger

Der er i 2018 behandlet 18 arealansøgninger fra tre af landets fem kommunale arealmyndigheder angående opførelse af fritids- og fangsthytter samt et enkelt tørrestativ. Ansøgningerne fordeler sig således: Kommune Qeqertalik 4, Kommuneqarfik Sermersooq 11, Kommune Kujalleq 4.

Tilsyn og konsulentvirksomhed

Arkivet har i 2018 foretaget et tilsynsbesøg i Ittoqqortoormiit hvor alle offentlige myndigheder og institutioner omfattet af arkivloven, blev besøgt.

Der er i 2018 også fortsat løbende blevet foretaget tilsyns- og vejledningsbesøg i Kommuneqarfik Sermersooqs (Nuuk) fjernarkiver med henblik på en løbende kassation, pakning og aflevering af ældre sager fra Nuuk Kommunes arkiver.

Der har været foretaget tilsyns- og vejledningsbesøg hos Majoriaq samt Niuernermik Ilinniarfik og Dronning Ingrid's Hospital Nuuk ligesom der løbende er blevet ydet vejledning via mail og telefon til en række myndigheder i forbindelse med forberedelse af afleveringer af papirarkivalier og ibrugtagning af ESHD-systemer.

Arkivets registrator har ved flere lejligheder givet vejledning i korrekt rensning, pakning og mærkning af arkivalier til aflevering via Skype for myndigheder udenfor Nuuk.

Arkivet har i 2018 taget et nyt tilsynsværktøj i brug – survey. I november udsendes et elektronisk survey til alle Selvstyrets departementer og styrelser, alle sygehuse, alle kommuner samt alle videregående uddannelsesinstitutioner. Surveyet skal både indhente oplysninger om de afleveringspligtige myndigheders arkivforhold – både papir og digitalt – samt gøre myndighederne opmærksomme på deres egen arkiveringspraksis i forhold til arkivlovens bestemmelser. Surveyet bearbejdes til en rapport som offentliggøres på hjemmesiden. Der vil fremover blive udsendt surveys til skiftende myndighedsområder og med skiftende temaer som et vigtigt supplement til fysiske tilsynsbesøg og fjernrådgivning.

Verdensarvsarbejde

Med indskrivningen af Aasivissuit-Nipisat på UNESCOs verdensarvsliste i 2018 er forvaltningen af grønlands to kulturhistoriske verdensarvsområder gået ind i en mere praktisk fase, hvor hensigtsmæssige arbejdsfordelinger og -gange i de respektive forvaltningsgrupper skal etableres og konsolideres, samt de udarbejde forvaltningsplaner afprøves. I denne sammenhæng afholdtes sommeren 2018 et bygningsbevaringskursus og en forvaltningsworkshop med Kujataas site manager og park ranger, samt flere inspektører. Et lignende tiltag vil i 2019 blive foretaget for at komme godt i gang i det nye verdensarvsområde Aasivissuit-Nipisat.

Forvaltningen af de kulturhistoriske interesser overfor andre økonomiske aktiviteter og anlægsarbejder frembyder stadig nogle udfordringer for NKA og en betydelig arbejdsbyrde. Der er intet der pt. tyder på, at denne byrde vil blive mindre fremover og NKA er derfor helt afhængig af et godt samarbejde med site managers og park rangers.

Der er på Grønlands finanslov 2019 afsat et ekstra årsværk til NKA, en merbevilling som er blevet udmøntet i en ny stilling til en national kulturarvsinspektør, der primært har til formål at koordinere og bidrage til forvaltningen af kulturhistoriske interesser i alle Grønlands tre UNESCO verdensarvsområder, samt at sikre opsynet med pres fra stigende turisme og videnskabelige undersøgelser i alle dele af Grønland.

UNESCO-indstillinger

NKA har sammen med udøvere og aktører udarbejdet en ansøgning om at indstille Qilaatersorneq - Inuit drum dancing and singing til UNESCOs Repræsentative Liste over Menneskehedens Immaterielle Kulturarv. Den blev indsendt til Departementet for kultur og herfra til Dansk Kulturmindeforvaltning og Kulturministeriet i Danmark til videre forvaltning.

Sekretariatsbetjening af Grønlands Museumsnævn

Museumsnævnet holdt sit fysiske møde i Igaliku i perioden 14.-18. maj 2018. På mødet blev følgende emner behandlet:

- Gennemgang af oversigt over lokalmuseers årsberetninger, 4-årig arbejdsplaner og forsider
- Anmodning om godkendelse af et museum
- Kommunernes bevillinger 2015-17
- Nævnets årsberetning

Nævnets årlige fysiske møde afholdtes i Igaliku, særligt med henblik på at Nævnet kunne indhente viden om Verdensarvsområdet fra Site Manager af World Heritage Kujataa og ved selv syn se området.

Sekretariatsbetjening af Kulturarvsrådet

Der er afholdt to møder i Kulturarvsrådet i 2018: Første møde i februar 2018 vedrørte hovedsageligt fredningssager i forhold til bygningskulturarven, samt den nye Nationalparksbekendtgørelse. Karl Elias Olsen var her udtrådt af rådet og Pauline Kleinschmidt Knudsen valgtes af departementet for kultur til nyt medlem. Kulturarvsrådet afholdt andet, konstituerende møde i november, hvor P. K. Knudsen valgtes som ny formand og hvor orienteringen foruden bygningskulturarven også beskæftigede sig med problemstillinger og tiltag i forbindelse med forvaltningen af verdensarvsområderne og den voksende krydstogtturisme.

ANDEN FORMIDLING

Udstillingsbesøgende

2018	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	I alt
Voksne	774	440	793	772	1005	738	504	906	834	689	521	457	8433
Børn	454	108	283	351	319	520	460	503	260	302	160	189	3909
Entre						723	1623	1604	511				4461
I alt	1228	548	1076	1123	1324	1981	2587	3013	1605	991	681	646	16803

Undervisning

Christian Koch Madsen:

- Første semester 2018 underviste og eksaminerede Hans Harmsen og CKM - sidstnævnte som tovholder - i samarbejde med Pauline K. Knudsen i emnefag A for kandidatstuderende på Ilisimatusarfik, Samfunds- og Kulturhistorie.

Inge Høst Seiding:

- Introduktion til arkivet, samlingerne og arkivstudier. I Kursus i kvalitative forskningsmetoder for ph.d.-studerende ved Ilisimatusarfik, september 2018.
- Introduktion til privatarkiver og arkivstudier. I Emnefag, kandidatstuderende ved afd. sprog, litteratur og medier, Ilisimatusarfik, oktober 2018.
- Arkivkundskab. Kandidatkursus ved afd. for kultur- og samfundshistorie, Ilisimatusarfik, oktober, november og december 2018
- Henriette Egedes dagbog – som kilde til kolonihistorie. I Emnefag, kandidatstuderende ved afd. for kultur- og samfundshistorie, Ilisimatusarfik, december 2018.

Kirstine Eiby Møller

- underviste i kurset "Grønlands historie og fagdidaktik" på bachelorniveau under Kultur- og Samfundshistorie, Ilisimatusarfik, efterårssemesteret 2018.

Mikkel Myrup

- har i efterårssemesteret afviklet undervisning i kurset Museumskundskab på kandidatuddannelsen ved kultur- og samfundshistorie, Institut for Sprog, Kultur og Historie, Ilisimatusarfik.

Presse o.a.

Christian Koch Madsen:

- Interview og korrekturlæsning til: Nielsen, Daniel 2018. The Great Wild Beyond. Sidetracked Magazine: <https://www.sidetracked.com/great-wild-beyond/>
- Deltagelse i tv-dokumentar: Travel Channel, Expedition Unknown, No.4.3, "Vikings in America"
- Deltagelse i tv-dokumentar: ZDF, Terra X-Doku med Arctic Vikings Fieldschool
- Medvirken i Podcast: Br Bayern 2, Die grönländischen Wikinger: <https://www.br.de/radio/bayern2/sendungen/iq-wissenschaft-und-forschung/die-groenlaendischen-wikinger-vom-verschwinden-einer-kultur-100.html>

Arkivet:

- Deltagelse i KNR-programmet 'Sinerissatsinniit', optaget og sendt i april 2018.
- Deltagelse i TV2-programmet 'Rosas grønlandske hemmelighed', optaget i september 2018, sendt december 2018.
- Deltagelse i DR1-programmet 'Forsvundne arvinger', optaget september 2018, sendes i april 2019.
- Deltagelse i fire Nanoq Media/KNR adventsudsendelser 'Juullisunni', optaget og sendt i december 2018 på KNR.
- Bidrag til produktionen af Qapuppalluk podcast i to dele om Jørgen Brønlund.

Publikationer, artikler, éditions, foredrag, oplæg m.v.

Christian Koch Madsen:

- 2018 Harmsen, H, Hollesen, J., Madsen, C.K., Albrechtsen, B., Myrup, M., Matthiesen, H. A Ticking Clock? Preservation and Management of Greenland's Archaeological Heritage in the Twenty-First Century
- 2018 Jackson, R., Arneborg, J., Dugmore, A., Madsen, C., McGovern, T., Smiarowski, K. & Streeter, R. Disequilibrium, adaptation and the Norse settlement of Greenland. Human Ecology 46: 665-684. Conservation and Management of Archaeological Sites, Vol. 20, No. 4, 175–198.

Skriftligt bidrag til:

- Schnor, Josephine 2018. Grønlands biodiversitet igennem tiderne. Tidsskriftet Grønland, no.3, 2018, s.162-176
- Schnor, Josephine 2018. Grønlands biodiversitet historisk set. Polarfronten, no. 2, 2018, s.36-39.

Inge Høst Seiding:

- Arkiver, Ârkê og Ittoqqortoormiit – Allagaateqarfiit, Ârkê Ittoqqortoormiullu. Nerijsaaq. 2018/3, 18-23
- Uncovering Greenland's Industrial Heritage. Sammen med Hans Harmsen. The International Committee for the Conservation of Industrial Heritage - TICCIH Bulletin. No. 80, 2nd quarter, 2018: 5-6
- European trading, whaling and climate history of West Greenland documented by historical records, drones and marine sediments. Sammen med N.E. Mikkelsen, A. Kuijpers, S. Ribeiro, M. Myrup, og A.E. Lennert. Geological Survey of Denmark and Greenland Bulletin – Review of Survey Activities 2017. 41, 2018.

Kirstine E. Møller:

- De higer og søger/Ujaasillutillu qinaasipput. I: Nerijsaaq nr. 2, 2018: 30-33.
- Kaffe og kulturarv. I: Tidsskriftet Grønland nr. 2, 2018: 100-106.
- Eriagissassanik Attassisut – a heritage revitalization project. på: www.nordicsafeguardingpractices.org

Hans Harmsen:

- Hans Harmsen, Jørgen Hollesen, Christian Koch Madsen, Bo Albrechtsen, Mikkel Myrup & Henning Matthiesen (2018) A Ticking Clock? Preservation and Management of Greenland's Archaeological Heritage in the Twenty-First Century, Conservation and Management of Archaeological Sites, 20:4, 175-198, DOI: 10.1080/13505033.2018.1513303
- Fenger-Nielsen, Rasmus, Jørgen Hollesen, Henning Matthiesen, Emil Alexander Sherman Andersen, Andreas Westergaard-Nielsen, Hans Harmsen, Anders Michelsen, and Bo Elberling. "Footprints from the past: The influence of past human activities on vegetation and soil across five archaeological sites in Greenland." Science of the Total Environment 654 (2019): 895-905
- Harmsen, H. (2018), Greenland's Hand-Sized Wooden Maps Were Used for Storytelling, Not Navigation. Atlas Obscura. <<https://www.atlasobscura.com/articles/greenland-wooden-maps-ammassalik>>

Oplæg og foredrag

Inge Høst Seiding:

- 'Et lille arkiv med store opgaver. Myndighedsvendt arbejde ved Grønlands Nationalarkiv'. Oplæg som panelmoderator ved Nordiske Arkivdage, Reykjavik, maj 2018

- Arkiver i og udenfor Grønland. Ejerskab og tilgængelighed i et grønlandsk perspektiv. Foredrag ved Arkivforeningens årskonference 'Koloni - rigsfællesskab - overherredømme – de nordatlantiske territorier i de danske arkiver', København, oktober 2018.

Kirstine Eiby Møller

- From Inngerutit to Erinarsuutit and Back: Drums and Transformation in Arctic North America and Greenland, oplæg til CAA Annual Conference sammen med Christopher Wolff, Winnipeg, 5. maj
- Grønland og 2003-koventionen, foredrag til IKA-samlingen d. 11. - 13. juni, på Lenvik Museum i Troms, Norge
- Aasivissuit, foredrag om arkæologisk og moderne aasiviit sammen med Hans Lange d. 5. september til Ileqquvut, Katuaq
- klimaforandringer og de grønlandske kulturminde samt immateriel kulturarv, foredrag til US - Greenland Research and Educational Workshop sammen med Christian Koch Madsen, Naturinstituttet, 27. - 28. august.

REGNSKAB & BUDGET

Regnskab og budget

Grønlands Nationalmuseum og Arkiv var finansieret med en driftsbevilling fra finansloven 2018 på 12.496.000 kr. hvoraf der gik 10.739.000 kr. til lønudgifter, svarende til 16 årsværk på museet og 6 årsværk på arkivet.

Museet har en egenindtægt på 1.104.293,50 kr. hovedsagelig fra salg fra kiosk, entréindtægter og ved overheads af projektmidler. Arkivet har en egenindtægt på omkring 169.099,50 kr. for udarbejdelse og rekvirering af tegningsarkiver.

PERSONALE

Fælles

- Daniel Thorleifsen, direktør (historie)
- Minik R. Lyberth, afdelingsleder (administration)

Museum

- Bo Albrechtsen, souschef (foto og digitalisering) indtil 30. august
- Christian Koch Madsen, inspektør (nordboer), souschef pr. 1. september
- Hans Lange, inspektør (Thulekultur)
- Mikkel Myrup, inspektør (fortidsminderegister)
- Aviâja Rosing Jakobsen, inspektør (dragter)
- Kirstine Eiby Møller, inspektør (immateriel kulturarv)
- Inge Bisgaard, inspektør (fredede bygninger, bygninger) på 3/4-tid
- Hans Husayn Harmsen, inspektør
- Ujammiugaq Engell, formidlingsinspektør
- Dorthe Vold, rengøring og køkken
- Allan Lynge, museumsforvalter
- Michael Nielsen, ansat 1/2 tid som magasinforvalter
- Malu R. Fleischer, studentermedhjælper
- Randi S. Johansen, studentermedhjælper
- Aka Bendtsen, studentermedhjælper
- Suuluaraq P. Motzfeldt (studenterscanner)
- Tommy Vetterlein, revalident

Arkiv

- Inge Høst Seiding, arkivleder
- Mikkel Nohr Jensen, IT-arkivar
- Hans Egede Berthelsen, registrator
- Frederik Fuuja Larsen, arkivar
- Gudrun Patursson, arkivar
- Heidi Olsvig, registrator
- Aviaaja R. Johansen, studentermedhjælper
- Per Nicolaisen, studentermedhjælper
- Angutinnguaq Olsen, studentermedhjælper

Kustoder (på timebasis)

- Arnamineq Abelsen, Arnatsiaq Jakobsen, Inuk Ostermann Sørensen, Lars Ole Olsen.

Freelancere

- Anna Karina Madsen (oversættelse), Erno Aronsen (oversættelse), Naja Rosing-Asvid.

Medarbejdernes medlemsskaber i diverse råd, nævn og udvalg

Hans Lange

- Medlem af bestyrelsen for Ole M. Winstedts Mindelegat

Aviâja R. Jakobsen

- Domsmand for kredsretten i Kommuneqarfik Sermersooq, udpeget af kommunalbestyrelsen i Kommuneqarfik Sermersooq
- Formand for Brancheudvalg for Kalaallisuuliornermik Ilinniarfik
- Formand for Stednavnenævnet

Daniel Thorleifsen

- Medlem af bestyrelsen for Grønlands Miljøfond
- Medlem af bestyrelsen for Grønlands Forskningsråd
- Medlem af bestyrelsen for Grønlands Museumsnævn
- Medlem af bestyrelsen for ICOM Denmark

Inge Bisgaard

- Medlem af bestyrelsen for Fonden for bevaring af gamle Bygninger
- Domsmand for kredsretten i Kommuneqarfik Sermersooq, udpeget af kommunalbestyrelsen i Kommuneqarfik Sermersooq

Inge Seiding

- Medlem og næstformand, Grønlands Forskningsråd

Hans H. Harmsen

- Society of American Archaeology (SAA): Committee on Museums, Collections, and Curation
- Society of American Archaeology (SAA): Committee for Climate Change Strategies and Archaeological Resources

Kirstine Eiby Møller

- Medlem af bestyrelsen for NUKAKA, De grønlandske museers sammenslutning.